

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
ผู้วิจัย นางถนอมทรัพย์ นูนน้อย ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ ปีการศึกษา 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (2) เปรียบเทียบระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ มีคุณภาพปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีระดับคุณภาพดี โรงเรียนขนาดกลางมีระดับคุณภาพปานกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับคุณภาพน้อย 2) ระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทุกขนาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางไม่แตกต่างกันในองค์ประกอบด้านการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบมีน้อยและไม่ค่อยมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และข้อเสนอแนะที่สำคัญได้แก่ควรให้มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง แต่งตั้งบุคลากรมาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีภารกิจเฉพาะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการดำเนินงานอย่าง
ใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
ของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคุณเทพกร พิทยาภินันท์ ศึกษานิเทศก์ 8 ประจำเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี
เขต 2 คุณอินทรา หิรัญสาย ศึกษานิเทศก์ 8 ประจำเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 และ
คุณสมศรี ผ่องใส ศึกษานิเทศก์ 7 ประจำเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่ได้ช่วยตรวจสอบหา
ค่าความจริง และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่การวิจัย และขอขอบพระคุณครูที่ปรึกษาของ
โรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช เพื่อนนักศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ถนอมทรัพย์ นูน้อย

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	12
กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
ตอนที่ 1 สถานภาพของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง	34
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
ตอนที่ 3 ข้อเสนอที่ได้จากการค้นพบ	55
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	57
สรุปการศึกษา	57
อภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก	68
ก ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	69
ข ดำเนินหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
ค แบบสอบถาม	73
ประวัติผู้ศึกษา.....	82

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	จำนวนครูที่ปรึกษาที่เป็นประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน	30
ตารางที่ 4.1	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละจำแนกตามขนาดของ โรงเรียนและประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียน.....	34
ตารางที่ 4.2	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอแม่ลานเป็นรายองค์ประกอบ	35
ตารางที่ 4.3	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ	36
ตารางที่ 4.4	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายชื่อ.....	37
ตารางที่ 4.5	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายชื่อ.....	38
ตารางที่ 4.6	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลานเป็นรายองค์ประกอบ	39
ตารางที่ 4.7	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ	40

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์กรประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายชื่อ 41

ตารางที่ 4.9 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์กรประกอบ 3 การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา เป็นรายชื่อ..... 42

ตารางที่ 4.10 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน เป็นรายชื่อองค์กรประกอบ 43

ตารางที่ 4.11 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์กรประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ..... 44

ตารางที่ 4.12 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์กรประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายชื่อ 45

ตารางที่ 4.13 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์กรประกอบ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายชื่อ 46

ตารางที่ 4.14 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน เป็นรายชื่อองค์กรประกอบ 47

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.15	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ.....	48
ตารางที่ 4.16	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายชื่อ	49
ตารางที่ 4.17	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายชื่อ.....	50
ตารางที่ 4.18	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F เปรียบเทียบระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน เป็นรายองค์ประกอบ.....	51
ตารางที่ 4.19	ค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน	52

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดัชนีบ่งชี้เป็นจำนวนมากชี้ให้เห็นประเด็นวิกฤติในสภาพการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วแต่ประการเดียวทำให้บุคคลและสังคมรวมทั้งโครงสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการต่างๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับการพัฒนาทางจิตใจ สภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ระบบนิเวศขาดความสมดุล ความเจริญกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ ในขณะที่คนในท้องถิ่นชนบทขาดโอกาสและคุณภาพในการเข้ารับบริการสาธารณะในทุกๆ ด้าน ปัญหาของช่องว่างระหว่างรายได้ระหว่างเมืองกับชนบทยิ่งทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่ยากจน ไม่รู้และเจ็บป่วยมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 30)

กระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับวัฒนธรรมต่างชาติ การแข่งขันระบบเศรษฐกิจเสรีที่ใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือทำให้ประเทศที่พัฒนาแล้วได้เปรียบในการแข่งขันและประเทศที่ยังขาดการเตรียมความพร้อมที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง ต้องเสียเปรียบ สิ่งนี้สร้างปัญหาให้กับสังคมไทย ทั้งปัญหากระแสวัตถุนิยม วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมจริยธรรม จิตวิทยาสังคม ความไม่พร้อมของบริบทที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้คุณภาพการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง เกิดภาวะทุพโภชนาการและการขาดอาหารในเด็กและเยาวชน แรงงานมีการศึกษต่ำจึงขาดทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทำให้เกิดอัตราการว่างงานที่สูงมาก ความเสื่อมถอยของศีลธรรม จริยธรรม การละเลยไม่เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย การถูกรอบงำโดยวัฒนธรรมต่างชาติ ปัญหาสังคมต่างๆ เป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องเร่งแก้ปัญหาวิกฤติดังกล่าวด้วยการพัฒนาให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทุกด้าน เพื่อให้คนไทยมีความสุขถ้วนหน้า พึ่งตนเองและก้าวทันโลกโดยยังรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย มีค่านิยมร่วมต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด เจตคติและกระบวนการทำงานให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารและการจัดการประเทศที่มุ่งสู่

ประสิทธิภาพ คุณภาพ รู้เท่าทันและก้าวทันโลก เลือกลงใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีภูมิคุ้มกันที่ดีและมีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545: 3-35)

ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 ความว่า “...เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แต่จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำ ควบคุมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุดเพราะมีส่วนควบคุมดูแล ใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รองลงมาจากบิดา มารดา...” พระบรมราโชวาทนี้แสดงให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนการทางการศึกษา ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง เป็นคนที่มีคุณค่าของสังคม ซึ่งการพัฒนาคน ให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 แนวการจัดการ การศึกษาที่ได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ มาตรา 23 ข้อ (5) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา รวมทั้งความรู้และ ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนให้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหา ให้คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในทุกรายวิชาและให้มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุก ฝ่าย ให้ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2544: 5 – 12)

ภารกิจดังกล่าวข้างต้นเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ กำหนดนโยบายในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและพึ่งพาตนเองได้

โดยการใช้ยุทธศาสตร์ 10 ประการเป็นหลัก มีหลากหลายรูปแบบหลากหลายวิธีการ รูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพคือการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานที่จะปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครูอย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง สนับสนุนให้ครู อาจารย์มีความใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้อำนวยการในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไขส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดให้สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม และได้จัดทำเอกสารและสื่อเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานดังกล่าว ประกอบด้วยเอกสารแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เอกสารการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารคู่มือวิทยากร เครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และวิธีดริระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกรณี ตัวอย่างการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษามีความเข้มแข็งเกิดผลดีในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลถึงความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือครูที่ปรึกษาที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนตามที่กำหนดไว้ใน จรรยาบรรณครู มาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่าให้ครูมีความรัก มี สุขภาพจิตที่ดีพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา เป็นแบบอย่างที่ดี อุทิศตนให้กับการพัฒนานักเรียน พร้อมทั้งจะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหาของ นักเรียน ซึ่งบทบาทเหล่านี้มิได้เป็นเรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตจนครูได้รับการ ยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาแล้ว ผู้บริหารก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องตระหนักถึง ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรม

ความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ จึงจะส่งผลให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิผลได้

สภาพการจัดการศึกษาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาในอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานีนั้น ยังดำเนินการได้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งเป็นผลจากบริบทด้านสังคมของอำเภอแม่ลาน ซึ่งมีสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ก่อนข้างมาก ดังนี้

สภาพปัญหาด้านครอบครัวและชุมชนในอำเภอแม่ลาน อำเภอแม่ลานเป็นอำเภอขนาดเล็กในปี พ.ศ.2547 มีประชากรเพียง 14,914 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 22 หมู่บ้าน ไม่มีชุมชนที่สามารถรวมตัวอยู่ในระดับเทศบาล ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 57 ประกอบอาชีพรับจ้างประมาณร้อยละ 31 วางงานประมาณร้อยละ 10 ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ มีอัตราส่วนพึ่งพิงสูง ประชากรที่ประกอบอาชีพรับจ้างส่วนใหญ่ที่ครอบครัวไปทำงานต่างถิ่น ทำให้หลายครอบครัวมีเพียงเด็กอยู่ตามลำพัง หรืออยู่กับผู้สูงอายุ มีอัตราการหย่าร้างสูงอันเนื่องมาจากการแยกกันอยู่และปัญหาอื่น ๆ นักเรียนส่วนหนึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองจากผู้ปกครอง

สภาพปัญหาด้านการศึกษาในอำเภอแม่ลาน อำเภอแม่ลานมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 โรงเรียนไม่มีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา อัตราการได้รับการศึกษาของประชากรมีต่ำมาก ผู้ที่ได้รับการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น ไปถึงระดับอุดมศึกษามีเพียงประมาณร้อยละ 22

สภาพปัญหาด้านการศาสนาในอำเภอแม่ลาน ประชากรประมาณร้อยละ 64 นับถือศาสนาอิสลาม นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 36 มีวัด 5 วัด มัสยิด 16 มัสยิด ประชาชนส่วนใหญ่ยึดถือในพิธีกรรมมากกว่าการปฏิบัติจริง และจากการที่คนส่วนหนึ่งออกไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้เกิดความเหินห่างระหว่างบ้านกับวัดหรือมัสยิด มีการเบี่ยงเบนคำสอนทางศาสนาไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องมากขึ้น

สภาพปัญหาด้านการเมืองและการใช้อำนาจรัฐในอำเภอแม่ลาน อำเภอแม่ลานโดยการปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ตำบล ไม่มีชุมชนที่เข้มแข็งที่สามารถรวมตัวเป็นเทศบาลได้ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนยังมีอิทธิพลอยู่มากในท้องถิ่น การยอมรับนับถือในตัวบุคคลนี้ยังคงทอดจากรุ่นพ่อไปสู่รุ่นลูก ความผูกพันในระบบเครือญาติมีสูง มีผลต่อการชักจูงกลุ่มบุคคลไปในทางต่างๆ

สภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีปัญหาพืชผลในฤดูกาลมีราคาตกต่ำ ไม่มีโรงงานแปรรูปสินค้าการเกษตร ประชากรบางส่วนไม่มีที่ดินทำกินต้องรับจ้างทำการเกษตรในที่ดินของผู้อื่น หรือทิ้งครอบครัวออกไปรับจ้างต่างถิ่น รายได้

โดยรวมของประชากรอำเภอแม่ลานอยู่ในกลุ่มที่มีความขัดสนรวมสูง คริวเรือนที่มีรายได้น้อยต่ำกว่าเกณฑ์วัดของสำนักงานพัฒนาชุมชนคือต่ำกว่าปีละ 20,000 บาท มีจำนวนสูงกว่าร้อยละ 39 ของคริวเรือนทั้งหมดในอำเภอแม่ลาน

สภาพปัญหาด้านการสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมในอำเภอแม่ลาน อำเภอแม่ลานมีโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง 1 แห่ง สถานีอนามัย 5 แห่ง แพทย์ 2 คน พยาบาล 25 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 20 คน ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพในครอบครัวหลายเรื่อง เช่น การดื่มน้ำที่ผ่านการปรับปรุงคุณภาพยังมีน้อย การควบคุมสัตว์แมลงนำโรคยังมีน้อย การกำจัดขยะยังไม่ถูกวิธี ประชากรส่วนใหญ่สามารถใช้สิทธิรับบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานได้จากโรงพยาบาลและสถานีอนามัย แต่การประกันสังคมในเรื่องรายได้ยังมีอยู่น้อยมาก การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุต่างๆ ยังไม่ได้รับความนิยมน

สภาพบริบทด้านสังคมในอำเภอแม่ลานที่กล่าวถึงข้างต้นนั้นอาจจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนในวัยเรียน สภาพปัญหาต่างๆ อาจส่งผลให้นักเรียนมีปัญหาในบางด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สุขภาพกาย สุขภาพจิต การขาดผู้คุ้มครองดูแล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ความประพฤติไม่เหมาะสมและอื่น ๆ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งในอำเภอ แม่ลานควรจะได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจัง

ในจำนวนสถานศึกษาทั้ง 12 แห่งในอำเภอแม่ลานนั้น มีสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) จำนวน 11 โรงเรียนและจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 3-4) เพียงโรงเรียนเดียว คือโรงเรียนแม่ลานวิทยา ทำให้โรงเรียนแม่ลานวิทยา เป็นโรงเรียนที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอื่น ๆ หากโรงเรียนเหล่านั้นสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเข้มแข็ง ก็จะได้ผลผลิตคือนักเรียนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งนักเรียนเหล่านั้นจะเข้ารับการศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้นในโรงเรียนแม่ลานวิทยาเป็นส่วนใหญ่ และจะเป็นปัจจัยเอื้อต่อการบริหารและการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวนโยบายต่างๆ ของหน่วยเหนือ แต่หากโรงเรียนอื่นๆ ไม่สามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้ผลดี ก็จะส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาในทุก ๆ ด้าน เป็นอุปสรรคและปัญหาต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในโรงเรียนแม่ลานวิทยาเป็นอย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับระบบคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เพื่อนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2547

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2547

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2547

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 3 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ 1) การจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารงาน 2) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) การกำกับติดตามนิเทศ ประเมิน รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา โดยศึกษาจากครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ดังกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ขนาดโรงเรียน	กระบวนการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนขนาดเล็ก	- การจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารงาน
โรงเรียนขนาดกลาง	- การดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่	- การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินรายงาน ผลและนำผลมาปรับปรุง

4. สมมติฐานการวิจัย

การศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ทั้ง 3 องค์กรประกอบนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

“โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่างกัน”

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้ คือ

5.1 การศึกษาระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขอบเขตเฉพาะด้านกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งมี 3 องค์กรประกอบ คือ 1) การจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารงาน 2) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมิน รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

5.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้าราชการครูของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำนวน 126 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียนด้วยการเทียบบัญชีไตรยางค์ จำนวน 92 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางสำเร็จรูปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของเคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ 2545: 103)

5.3 เวลาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2548 รวม 4 เดือน

5.4 ตัวแปรที่ศึกษา

5.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน

5.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 องค์ประกอบ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงาน หมายถึง การที่โรงเรียนมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีคณะกรรมการการดำเนินงานมีการจัดการแผน/โครงสร้างการปฏิบัติงาน มีปฏิทินปฏิบัติงาน มีการศึกษาวิจัยและพัฒนางานระบบการช่วยเหลือนักเรียน

6.2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนและการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพทั้งในและนอกชุมชน

6.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาและการรับรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่มีพื้นฐานชีวิตที่เป็นอยู่แตกต่างกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อการคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

6.2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การจัดกลุ่มนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาและหาวิธีการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตามสภาพที่แท้จริงและปัญหาที่นักเรียนประสบอยู่

6.2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา หมายถึง การจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ความสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาทั้งนักเรียนในกลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่ต้องช่วยเหลือให้มีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังและสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นในตนเองของนักเรียนเช่น กิจกรรมโฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง ฯลฯ

6.2.4 การป้องกัน หมายถึง การหาแนวทางและวิธีป้องกัน ไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยการดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับนักเรียน ด้วยการใช้กระบวนการหรือทักษะในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา และชี้แนะให้ถูกต้องตรงกับสาเหตุ

6.2.5 การแก้ไขปัญหา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

6.2.6 การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน ในกรณีที่เป็นปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาโดยสามารถส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูอนามัย ฝ่ายวิชาการ ฯลฯ หรือส่งต่อภายนอกโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กต่างๆ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ฯลฯ

6.3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมิน และรายงานผล หมายถึง การดำเนินงานโดยใช้กระบวนการการบริหารงานเชิงคุณภาพ ซึ่งนอกจากมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน มีแผน/โครงการ มีการดำเนินงานตามแผนแล้ว ก็มีการกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน มีการติดตามการนิเทศงาน เพื่อสนับสนุนการช่วยเหลือให้ผู้ปฏิบัติสามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานได้ มีการประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

6.4 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดตามจำนวนของนักเรียน ซึ่งมีเกณฑ์ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 – 299 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

6.5 ระดับคุณภาพ หมายถึง ระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีอยู่ 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติ ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติได้

น้อย ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ปานกลาง ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติได้ดี และระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติได้ดีเยี่ยม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน อำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จะช่วยให้เกิดประโยชน์ดังนี้

7.1 สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้ไปนำเสนอแก่คณะผู้บริหารโรงเรียนใน อำเภอแม่ลาน ให้นำไปใช้ในการวางแผนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาของทุก โรงเรียน ตามกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีคุณภาพ

7.2 สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้ไปนำเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัตตานี เขต 2 ให้นำไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานอย่างเข้มแข็งจริงจังต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยบริหารการศึกษา เรื่อง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอการศึกษา
ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.2 ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.3 องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.4 วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 1.5 ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับ
2. กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 กระบวนการตามระบบคุณภาพ PDCA
 - 2.3 กระบวนการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 เกณฑ์คุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4.1 มาตรฐานคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
 - 2.4.2 เกณฑ์การประเมินสถานศึกษาที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547
 - 2.4.3 มาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน
 - 2.5 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนิน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 5) ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานให้ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก ร่วมทั้งสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

วิชาญ สุจริต (ม.ป.ป.: 21) ได้สรุปไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบ ซึ่งครูที่ปรึกษาเป็นหลักในการประสานงานกับผู้ปกครอง ครู – อาจารย์ เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้พัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์และคอยช่วยเหลือแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนให้ปลอดภัยจากสารเสพติดภายใต้การนำของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้มแข็ง

จึงสรุปได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก ร่วมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

1.2 ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 1-3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่มีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา และการส่งเสริมป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วซึ่งส่งผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบเป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่นๆที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการ

วิชาญ สุจริตย์ (ม.ป.ป.:22) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้เช่นเดียวกัน และเพิ่มเติมว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรองรับการประกันคุณภาพได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย ผลผลิต และกระบวนการ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 (ม.ป.ป.: 1-3) และ กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.: 3 - 6) ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้คล้ายกัน จึงสรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมมือกันจะช่วยเหลือดูแลให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถปรับตัว แก้ปัญหา พัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จและอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.3 องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายท่าน ไม่ว่าจะเป็นเป็นคณะทำงานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขที่ร่วมกับคณะทำงานของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 2) หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544: 5) และกลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป.: 6) ต่างก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน โดยได้เสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน
5. การส่งต่อ

องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 องค์ประกอบดังกล่าว มีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

1.4 วัตถุประสงค์ของระบบการช่วยเหลือนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544: 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 (ม.ป.ป.: 3) กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.: 6) และ วิชาญ สุจริตย์ (ม.ป.ป.:11) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้เหมือนกันดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงาน ร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงานสามารถ ตรวจสอบหรือรับการประเมินได้

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2545: 74) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนมีระบบคุณภาพ และบุคลากร โดยเฉพาะอาจารย์ฝ่ายปกครอง เน้นแนว และทีมครูที่ปรึกษามีความรู้ ทักษะและเจตคติที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริม นักเรียนทุกคนให้มีทักษะชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2547: 4) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้

2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กล่าวโดยสรุปวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีคุณภาพ บุคลากรทุกฝ่ายมี ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เหมาะสม สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างเป็นทางการที่ สามารถตรวจสอบและรับการประเมินได้ รวมทั้งเพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือส่งเสริม และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544: 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป.: 3) กาญจนกมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.: 6-8) และ วิชาญ สุขรัภัย (ม.ป.ป.: 18) ได้นำเสนอประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของระบบการดูแล ช่วยเหลือไว้เหมือนกัน ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี
3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข
5. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

2. กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 2) ได้นำเสนอนโยบายสู่การปฏิบัติของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีมาตรการดังนี้

1. สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ สังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น
3. สร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้ สารสนเทศ และความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา ส่งเสริมแก้ไขและส่งต่อนักเรียนในทุกระดับและทุกประเภท

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544: 3) ได้ให้นโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า กรมสามัญศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนทุกคนโดยมุ่งหวังว่านักเรียนจะเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม พร้อมด้วยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี จึงได้ร่วมมือกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยมุ่งหวังว่าครูทุกคนสามารถให้ความดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

ทุกด้าน ให้มีการทำงานที่เป็นระบบตรวจสอบได้ ซึ่งแสดงถึงการทำงานที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานมีการประกันคุณภาพระบบให้การดำเนินงานสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

2.2 กระบวนการตามระบบคุณภาพ P D C A

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำเสนอไว้ว่า (2547: 5) แนวการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องยึดขั้นตอนของระบบคุณภาพในการดำเนินงานคือ

ขั้นการวางแผน (P-Plan) ต้องวิเคราะห์นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพปัญหา ศักยภาพของโรงเรียนและบริบทของชุมชน เพื่อนำไปกำหนดทิศทาง / กลยุทธ์ กำหนดมาตรฐาน และจัดวางระบบและแผนการดำเนินงาน

ขั้นการดำเนินงาน(D-Do) มีการดำเนินตามระบบได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและการพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ

ขั้นการตรวจสอบ(C-Check) จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ขั้นปรับปรุงพัฒนา (A-Action) จัดให้มีนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อปรับปรุงพัฒนา สรุปรายงาน และประชาสัมพันธ์งาน

สถาบันพัฒนาวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2545: 24 - 25) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการคุณภาพ จำเป็นต้องยึดขั้นตอนของระบบคุณภาพในการดำเนินงานทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบหลักหรือระบบสนับสนุน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหลักระบบหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นวางระบบ (Plan) เป็นการกำหนดขั้นตอนการทำงานให้เป็นกระบวนการมาตรฐาน มีวิธีการดำเนินการมาตรฐาน เมื่อดำเนินการแล้วก็ต้องบันทึกให้เป็นบันทึกมาตรฐาน

ขั้นทำตามระบบ (Do) คือ การปฏิบัติตามกระบวนการ วิธีการและบันทึกมาตรฐานของทุกคนในองค์กร หรือที่รับผิดชอบในระบบย่อย ๆ นั้น อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันเสมอ

ขั้นประเมินระบบ (Check) เป็นการร่วมกันและผลัดเปลี่ยนกันประเมินระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ขั้นปรับปรุงพัฒนา (Action) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขและพัฒนา ระบบ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนกระบวนการ วิธีการหรือบันทึก ส่วนใดส่วนหนึ่งให้ดีขึ้นจนเป็นระบบคุณภาพที่ผุดงไว้นั้นเป็นวัฒนธรรมของการทำงานเชิงคุณภาพขององค์กรต่อไป

สรุปได้ว่าการดำเนินงานตามกระบวนการคุณภาพ โรงเรียนควรดำเนินการให้ครบกระบวนการและสอดคล้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน(Plan) ควรมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียน กำหนดกลยุทธ์ กำหนดมาตรฐาน กำหนดกระบวนการมาตรฐาน วิธีการมาตรฐานบันทึกมาตรฐาน และจัดทำแผนปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับงาน

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do) มีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจ ให้กับบุคลากรในโรงเรียนแล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานที่จัดทำขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินงาน ของครูที่ปรึกษาในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ประการ และให้บุคลากรปฏิบัติตาม แผนและแนวกระบวนการมาตรฐาน วิธีการมาตรฐานและบันทึกมาตรฐานต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน (Check) มีการติดตาม ประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมทั้งร่วมกันผลัดเปลี่ยนกันประเมินทีมงาน คุณภาพ

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงการดำเนินการให้ได้มาตรฐาน (Action) นำผลการประเมิน คุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการมาตรฐานต่าง ๆ ในทุกส่วนของระบบ โดยมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาระบบต่อไป

2.3 กระบวนการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2547) และกรมสามัญศึกษา(เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ต่างก็ได้นำเสนอกระบวนการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ใกล้เคียงกัน คือ ประกอบด้วย การดำเนินงานดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มช่วยเหลือ
3. การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อทั้งภายในและภายนอก

2.3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1) ความสำคัญ นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตแตกต่างกัน จึงถูกหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำ ข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลอย่างประจักษ์มิใช่ความรู้สึกหรือคาดเดา

โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิด
น้อยที่สุด

2) ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่าง
น้อย 6 ด้านใหญ่ ๆ คือ

(1) ด้านความสามารถ แยกเป็นด้านการเรียน และด้านความสามารถ
อื่นๆ

(2) ด้านสุขภาพ แยกเป็นด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

(3) ด้านพฤติกรรม

(4) ด้านครอบครัว แยกเป็นด้านเศรษฐกิจ การคุ้มครองนักเรียนและ
การเลี้ยงดู

(5) ด้านสังคม แยกเป็นด้านสารสนเทศ และด้านความปลอดภัย

(6) ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการ
ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เช่น ด้านเพศ

3) วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควร
ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถ
สุขภาพ ครอบครัว และอื่นๆ ที่สำคัญคือ ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก วิธีการ
และเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน การเยี่ยม
บ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็น
ต้น

(1) ระเบียบสะสม(ป 06. /ป.พ 8) ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือใน
รูปแบบเอกสาร เพื่อการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาของนักเรียนเป็นผู้กรอ
ข้อมูลนำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจกับนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ
หรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจาก
นักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูอื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้
เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้ รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสม
ของแต่ละโรงเรียน มีความแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียนแต่อย่างน้อย
ควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว ระเบียบสะสมเป็นข้อมูล
ส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่น ๆ มา
รู้หรือค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้
เรียบร้อย

ระเบียบสะสม ควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปี การศึกษาหรือ 6 ปีการศึกษาและส่งต่อระเบียบไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป

(2) *แบบประเมินพฤติกรรม(SDQ)* แบบประเมินพฤติกรรมไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือของการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวเนื่องจากสภาพจิต ซึ่งช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพมากขึ้น

แบบประเมินพฤติกรรม เป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย

(3) *วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ* ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียบสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนไม่พอเพียงหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน การสังเกตพัฒนาการด้านสังคมนักเรียน เป็นต้น

2.3.2 การคัดกรองนักเรียน

1) *ความสำคัญ* การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) *กลุ่มปกติ* คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งโรงเรียนต้องสนับสนุน และส่งเสริมต่อไป

(2) *กลุ่มเสี่ยง* คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไข

(3) *กลุ่มช่วยเหลือ* คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มที่มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริม การช่วยเหลือ และแก้ปัญหาตามแต่กรณี

การจัดกลุ่มนักเรียน มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการหาวิธีการเพื่อส่งเสริมพัฒนาและหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง แก้ปัญหา

ได้ตรงจุด มีความรวดเร็วในการแก้ปัญหาเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพียงพอ ซึ่งถ้าหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้วเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะไม่ชัดเจนจะมีความล่าช้าในการช่วยเหลือ โดยเฉพาะกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียนควรเก็บเป็นความลับเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อน ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ และต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครอง จึงควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีปัญหาแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา และยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือการแสดงออกของพฤติกรรมเช่นใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา

2.3.3 การส่งเสริมนักเรียน

1) *ความสำคัญ* การส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนนักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่ต้องช่วยเหลือให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

2) *วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน* การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) และ กิจกรรมอื่นๆ

(1) *การจัดกิจกรรมโฮมรูม* สภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมโฮมรูมของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามระยะเวลาคือ โฮมรูมสั้น และโฮมรูมยาว โฮมรูมสั้นใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที วัตถุประสงค์เพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเข้าไปพูดคุยในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ข่าวสารทั่วไป การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและอื่นๆ ควรกระทำในช่วงเช้าหลังกิจกรรมหน้าเสาธง โฮมรูมยาวใช้เวลา 1 คาบเรียน โดยทางโรงเรียนจะจัดให้อยู่ในคาบเรียนใดก็ได้ หรือจัดพร้อมกันในแต่ละระดับชั้น และแม้จำเป็นจะต้องจัดพร้อมกันทั้งโรงเรียนก็ได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียนและส่งเสริมนักเรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น โดยที่ครูที่ปรึกษาแต่ละคนวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน

แล้วนำมาจัดกิจกรรมโฮมรูม สภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียนต่างๆ ซึ่งไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีสาเหตุมาจากครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมตัวและไม่กำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้ง ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมโฮมรูม คือ การจัดกิจกรรมทุกครั้ง ต้องบันทึกโฮมรูม และเมื่อทำกิจกรรมโฮมรูมเสร็จจะต้องมีการสรุปผลการโฮมรูมด้วย การจัดกิจกรรมโฮมรูมทุกครั้งต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ควรเน้นให้นักเรียนเป็นผู้กระทำมากกว่าครูเป็นผู้สอน การจัดกิจกรรมโฮมรูมไม่จำเป็นจะจัดในห้องเรียนเสมอไป จัดที่ใดก็ได้ตามความเหมาะสม

(2) *การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง (Classroom meeting)* การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการพบปะกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน การประชุมผู้ปกครองจะทำให้ให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหานักเรียนมากขึ้น ควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยใช้การประชุมเป็นการรายงานสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ และอาจจัดกิจกรรมอื่นๆ เสริมได้ด้วย โดยครูที่ปรึกษาต้องมีการเตรียมการที่ดี กำหนดวัตถุประสงค์ในการประชุมให้ชัดเจน ระมัดระวังคำพูดในการสื่อสารไม่ให้เกิดความรู้สึกทางลบ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุม มีการสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมทุกครั้งเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการต่อไป

(3) *กิจกรรมอื่น ๆ* เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ตัวอย่าง ได้แก่ กิจกรรม กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์หรืออื่นๆ ซึ่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นสามารถใช้ส่งเสริมนักเรียนได้เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ เพื่อให้นักเรียนได้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมอันก่อให้เกิดความเสียสละ ความสามัคคีภายในกลุ่ม และยังจะช่วยให้นักเรียนได้ทำความรู้จักมีความเข้าใจ คำนึงเห็นอกเห็นใจกัน สถานที่จัดกิจกรรมอาจจัดได้หลากหลายจะเป็นภายในห้องเรียน นอกห้องเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ได้

2.3.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

1) *ความสำคัญ* ในการดูแล □ ช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความดูแลและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด โดยหาวิธีการช่วยเหลือและป้องกันโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันช่วยเหลือจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคล

ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษา และผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการมี 3 ประการคือ

(1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือและป้องกันปัญหาให้ลดน้อยลง ทั้งด้านความรู้สึกรู้สึก ความคิดและการปฏิบัติตนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การให้คำปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพคือ ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานในด้านจิตวิทยาวัยรุ่น และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีกระบวนการและทักษะที่สำคัญๆ ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นคือ การสร้างสัมพันธภาพที่ดี การใช้คำถามที่เหมาะสม และการรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก

(2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จะช่วยเสริมแรงการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการให้คำปรึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากครูทุกคนและผู้ปกครอง กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้สามารถจัดได้หลายแนวทาง เช่น กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม และกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมบางกิจกรรมครูที่ปรึกษาอาจดำเนินการด้วยตนเองได้ แต่กิจกรรมบางกิจกรรมจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการขอความคิดเห็น ขอคำแนะนำจากครูอื่นๆ การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ควรคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของปัญหา บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน และสภาพของชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชน

(3) การจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนเฉพาะหน้าและกิจกรรมการป้องกันระยะยาว เป็นกิจกรรมที่ต้องจัดให้เหมาะสมกับเหตุการณ์เฉพาะหน้า เช่น เมื่อพบว่ามีการใช้อาณาจรระหว่างเด็กด้วยกันอย่างไม่เหมาะสมก็จะต้องหาทางแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยใช้วิธีการทางบวกอย่างนุ่มนวล ให้นักเรียนได้ใกล้ชิดครูมากที่สุดเพื่อที่ครูจะได้คอยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กที่ถูกใช้อาณาจรให้พูดคุยกับเด็กอย่างนุ่มนวล ทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัย จากนั้นจึงดำเนินการแก้ปัญหาระยะยาวด้วยการหาข้อเท็จจริงว่า ว่ามีสาเหตุมาจากสิ่งใดที่ทำให้เด็กใช้อาณาจรอย่างไม่เหมาะสมและหาทางแก้ปัญหาระยะยาวต่อไป

2) ข้อพึงตระหนักในการแก้ไขปัญหานักเรียน ก็จะต้องรักษาข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไขปัญหามาให้เป็นความลับ ยกเว้นกรณีจำเป็นต้องขอความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยก็ควรอยู่ในลักษณะการให้เกียรติ ควรเก็บบันทึกข้อมูลไว้ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกแก่การเรียกใช้ อาจ

รายงานข้อมูลเพียงเฉพาะในส่วนที่สามารถเปิดเผยได้ อีกทั้งการแก้ไขปัญหานักเรียนนั้นควรพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้เหมาะสมเพราะอาจมีได้มีสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว หรือปัญหาที่เหมือนกันอาจมีได้มีสาเหตุแบบเดียวกัน การให้หารช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนจึงไม่มีสูตรสำเร็จ ครูจะต้องหาวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

2.3.5 การส่งต่อนักเรียน

1) *ความสำคัญ* ในการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขช่วยเหลือ หรือแก้ไขช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานักเรียนเป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องคนใดคนหนึ่ง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไขช่วยเหลือ การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

(1) *การส่งต่อภายใน* ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูที่สามารถให้การแก้ไขช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง ซึ่งการรับต่อต้องมีการแก้ไขช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ที่ให้การช่วยเหลือก็ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางตามสมควร เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูอนามัย ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น แต่หากยังมีความยากในการแก้ไขก็ต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อไป

(2) *การส่งต่อภายนอก* ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กตามหน่วยงานต่างๆ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ เป็นต้น

2) *แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา* การส่งต่อนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ได้ดังนี้ หากนักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น หรือปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้านเช่นเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อน ของสภาพจิตที่จำเป็นการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

3) แนวคำเนิการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรประสานงานกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เพื่อให้ครูเหล่านั้นได้ทราบล่วงหน้าก่อน ควรสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือที่ผ่านมาให้ผู้รับการช่วยเหลือทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความช่วยเหลือที่ชัดเจน ครูที่ปรึกษาควรอธิบายนักเรียนให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการส่งต่อ และยินดีไปพบกับครูที่ช่วยเหลือตามที่ครูที่ปรึกษาพิจารณา และครูที่ปรึกษาควรนัดหมายวันเวลาสถานที่ที่เหมาะสมและติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 เกณฑ์คุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4.1 เกณฑ์คุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคู่มือเพื่อประเมินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานและสถานศึกษามีความมุ่งมั่นพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งในส่วนของสถานศึกษา ได้กำหนดสิ่งที่จะประเมิน ได้แก่ คุณภาพนักเรียน กระบวนการดำเนินงานและบุคลากรรวม 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน

- 1.1 นักเรียนรู้จักและพึ่งตนเองได้
- 1.2 นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี
- 1.3 นักเรียนมีทักษะชีวิต สามารถหลีกเลี่ยงและป้องกันอันตรายและพฤติกรรมไม่พึงประสงค์
- 1.4 นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม

ด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน

- 2.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ
- 2.2 มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.3 มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

ด้านที่ 3 บุคลากร

- 3.1 ผู้บริหารเห็นความสำคัญ ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ครูมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

3.3 ผู้ปกครอง ชุมชน ให้การสนับสนุนร่วมมือกับโรงเรียน

โดยมีน้ำหนักคะแนนแต่ละสัดส่วนมี ดังนี้ ด้านคุณภาพนักเรียน : ด้าน
กระบวนการดำเนินงาน : ด้านบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา
เท่ากับ 3 : 4 : 3 และในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา เท่ากับ 4 : 3 : 3
โดยในแต่ละรายการประเมินในแต่ละด้านมีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

2.4.2 เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของกรมสามัญ

ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 21–34) ได้กำหนด
มาตรฐานคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้
มาตรฐานคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน 11 มาตรฐาน ได้แก่

ด้านผลผลิต (Output)

- 1) สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ
- 2) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและ
สิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม
- 3) มีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

ด้านกระบวนการ (Process)

- 1) มีการบริหารและการจัดการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็น
ระบบ
- 2) มีการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเข้าใจ
มีเจตคติที่ดีและมีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ
- 3) ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์กันอย่าง
สม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 4) มีกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านปัจจัย (Input)

- 1) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงานและการจัดระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน
- 2) ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 3) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือ บุตรหลานของตน
- 4) มีข้อมูล เอกสารและเครื่องมือต่างๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมี สถานที่จัดเก็บ

2.4.3 เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา รวม 27 มาตรฐาน มีมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ (กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ม.ป.ป.: 9 – 10)

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
- มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและ ปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย
- มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี
- มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
- มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา
- มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
- มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงาน อย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
- มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับ ชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
- มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรมและจริยธรรม
- มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และ สร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน
- มาตรฐานที่ 27 ชุมชนและผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัด และการพัฒนาการศึกษา

2.5 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินการ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2544: 4) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป.: 3-4) กาญจนกมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.: 7) ได้

นำเสนอปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้คล้ายกัน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น เป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาครูประจำชั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลลิตา ตันดิวัฒน์ (2547: บทคัดย่อ) กรณีศึกษา : พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิทยาราชภัฏรังสรรค์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านอารมณ์ ด้านความประพฤติ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สนใจเรียน มีปัญหาด้านการปรับตัวกับเพื่อนและครอบครัว พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่ไม่มีความเชื่อมั่นในบิดามารดา ไม่รักงาน ผู้วิจัยได้ให้คำปรึกษาใช้ทฤษฎีการให้ คำปรึกษาเชิงศูนย์กลางที่บุคคลของคาร์ล อาร์ รोजอร์ และการให้คำปรึกษาเชิงพฤติกรรมโดย การเสริมแรงทางบวกและการเสริมแรงทางลบ หลังจากให้คำปรึกษาพบว่ากรณีศึกษาไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง และมีจุดแข็ง

อุไร จักษ์ตรีมงคล (2545: บทคัดย่อ) รายงานผลการวิจัยการพัฒนาโครงสร้างเขาวนอารมณ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนด

โครงสร้างเขาวน้อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และสร้างแบบวัดเขาวน้อารมณ์ตามโครงสร้างดังกล่าว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โครงสร้างเขาวน้อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 5 ด้าน คือ องค์ประกอบที่ 1 การรู้จักตนเอง องค์ประกอบที่ 2 การจัดการอารมณ์ องค์ประกอบที่ 3 การมีแรงจูงใจที่ดี องค์ประกอบที่ 4 การตระหนักรู้สังคม และองค์ประกอบที่ 5 การมีทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม การมีเขาวน้อารมณ์เอื้อประโยชน์ทั้งเฉพาะบุคคลและขยายวงกว้างไประดับประเทศ เพราะปัญหาที่สังคมประสบอยู่ เช่นการหย่าร้าง ปัญหายาเสพติด ความสับสนทางศาสนา ล้วนมาจากการที่คนเราไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

ดารณี ศักดิ์ศิริพล (2543: บทคัดย่อ) รายงานผลการวิจัยการสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางการคัดแยกเด็กได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีวิธีการหลายวิธีและเครื่องมือชนิดสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งเด็กประเภทนี้จะมียู่ประมาณร้อยละ 5 ของประชากรในวัยเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 นี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านวังกว้าง โรงเรียนโคกเหรียญ โรงเรียนวัดป่าสวย โรงเรียนบ้านคลองทราย โรงเรียนบ้านต้นโตนด โรงเรียนบ้านควนแปลงสูง โรงเรียนวัดบุญนิมิต โรงเรียนบ้านม่วงเตี้ย โรงเรียนปลักปรือ โรงเรียนบ้านคูระ โรงเรียนบ้านคันหยง และโรงเรียนแม่ลานวิทยา ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 126 คน จำแนกเป็นครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 33 คน ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 55 คน และครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 38 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเคร็จซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างในฟ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ 2545: 103) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนครูที่ปรึกษาที่เป็นประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียน และขนาด
ของโรงเรียน

ที่	โรงเรียน	ครูที่ปรึกษา		ขนาด	หมายเหตุ
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		
1.	บ้านวังกว้าง	22	16	ใหญ่	
2.	บ้านม่วงเตี้ย	16	12	ใหญ่	
3.	บ้านควนแปลงงู	11	8	กลาง	
4.	บ้านคูระ	14	10	กลาง	
5.	บ้านปลักปรือ	7	5	กลาง	
6.	บ้านโคกเหรียญ	7	5	กลาง	
7.	แม่ลานวิทยา	16	12	กลาง	
8.	วัดป่าสวย	6	4	เล็ก	
9.	บ้านคลองทราย	6	4	เล็ก	
10.	วัดบุพนิมิต	9	7	เล็ก	
11.	บ้านต้นหยง	8	6	เล็ก	
12.	บ้านต้นโตนด	4	3	เล็ก	
รวม		126	92		

ที่มา : งานบุคลากรของแต่ละโรงเรียน ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2547

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่มีต่อระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547 ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามระดับ คุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา กำหนดเกณฑ์ของระดับคุณภาพไว้ดังนี้

ระดับ 1	หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติ
ระดับ 2	หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพน้อย
ระดับ 3	หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพดี
ระดับ 5	หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพดีเยี่ยม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นผู้ให้คำปรึกษา
3. นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขให้เหมาะสม
4. นำเครื่องมือมาปรับปรุงตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำเครื่องมือไปตรวจสอบพิจารณาหาค่าความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำผลรวมของคะแนนตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์ด้วยค่า IOC (Index of Item objective congruence)และนำมาปรับปรุงข้อคำถามโดยใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC = 1.00 จึงสามารถกล่าวได้ว่า แบบสอบถามนี้มีค่าความตรงที่ยอมรับได้ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือต่อไปได้

6. นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมเพิ่มขึ้น

7. นำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ข้อมูลที่จัดเก็บเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อจัดสร้างเครื่องมือและขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพิ่มเติมจนเพียงพอตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 กำหนดรหัสประจำเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดใหญ่ ใช้รหัส A

3.1.2 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดกลาง ใช้รหัส B

3.1.3 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้รหัส C

3.2 ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยนำไปส่งให้แก่ผู้บริหารของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนพร้อมหนังสือนำส่ง ใช้เวลาในการจัดส่ง 1 วัน

3.3 ผู้วิจัยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 7 วัน และไปเก็บแบบสอบถามกลับที่โรงเรียนเมื่อครบกำหนดที่ระบุในหนังสือนำส่ง ใช้เวลาในการจัดเก็บ 1 วัน

3.4 แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 92 ฉบับ จากแบบสอบถามทั้งหมด 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่จัดส่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งหมด 92 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่จัดส่ง

4.2 กรอกระดานที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 ลงในแบบกรอกรหัส

4.3 บันทึกปัญหาและข้อเสนอแนะรวบรวมไว้เป็นกลุ่ม

4.4 วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อหาระดับคุณภาพเฉลี่ยของการดำเนินงานแยกตามขนาดโรงเรียนและรวมทุกโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีระดับคุณภาพดี

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม

และใช้ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อหาค่าการกระจายของคะแนนคุณภาพ

4.4.2 วิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ การทดสอบค่าเอฟ และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

4.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 โดยใช้การแจกแจงความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ขนาดของโรงเรียน		
ใหญ่	28	30.43
กลาง	40	43.48
เล็ก	24	26.09
รวม	92	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน จำแนกเป็นครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 30.43) ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 40 คน (ร้อยละ 43.48) และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 24 คน (ร้อยละ 26.09)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

2.1 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานรวม 3 องค์ประกอบและจำแนกรายองค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4.2 – 4.5

2.2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบและจำแนกรายองค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4.6 – 4.9

2.3 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบและจำแนกรายองค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4.10 – 4.13

2.4 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบและจำแนกรายองค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4.14 – 4.17

2.5 การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก รวม 3 องค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4.18 – 4.19

2.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน

2.1 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบและจำแนกรายองค์ประกอบ ปรากฏดังตารางที่ 4.2 – 4.5

ตารางที่ 4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานเป็นรายองค์ประกอบ

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
1. การจัดองค์กร โครงสร้างบริหารงาน	2.96	1.09	ปานกลาง
2. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	3.06	1.00	ปานกลาง
3. การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	2.97	1.18	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.00	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพปานกลาง

ตารางที่ 4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ

ที่	การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
1	โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ	3.17	1.13	ปานกลาง
2	โรงเรียนมีแผน/โครงการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ	3.10	1.22	ปานกลาง
3	โรงเรียนมีปฏิทินปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน	2.95	1.29	ปานกลาง
4	โรงเรียนมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.63	1.37	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		2.96	1.09	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน โดยภาพรวมและ รายชื่อทุกข้อมีระดับคุณภาพปานกลาง

ตารางที่ 4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายชื่อ

ที่	การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
5	ครูที่ปรึกษามีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.25	1.11	ปานกลาง
6	ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียน	2.93	1.09	ปานกลาง
7	ครูที่ปรึกษามีการคัดกรองนักเรียน	3.13	1.05	ปานกลาง
8	ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งเสริมพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมโฮมรูม	3.09	1.19	ปานกลาง
9	ครูที่ศึกษาส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้วยการประชุมผู้ปกครอง	3.10	1.33	ปานกลาง
10	ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย	3.10	1.11	ปานกลาง
11	ครูที่ปรึกษามีการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน	3.11	1.15	ปานกลาง
12	ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ	2.73	1.17	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.06	1.00	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายชื่อทุกข้อมีระดับคุณภาพปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายข้อ

ที่	การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
13	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.93	1.17	ปานกลาง
14	โรงเรียนมีการนิเทศการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.98	1.21	ปานกลาง
15	โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.00	1.27	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	2.97	1.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาโดยภาพรวมและรายข้อทุกข้อมีระดับคุณภาพปานกลาง

2.2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 รวม 3 องค์ประกอบ และจำแนกรายองค์ประกอบปรากฏดังตารางที่ 4.6 – 4.9

ตารางที่ 4.6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลานเป็นรายองค์ประกอบ

ที่	กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
1	การจัดองค์กร โครงสร้างบริหารงาน	3.73	0.85	ดี
2	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.62	0.94	ดี
3	การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	3.70	0.93	ดี
	รวมเฉลี่ย	3.68	0.76	ดี

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพ ดี

ตารางที่ 4.7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ

ที่	การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงาน	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
1	โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ	3.64	0.91	ดี
2	โรงเรียนมีแผนโครงการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ	3.86	0.97	ดี
3	โรงเรียนมีปฏิทินปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน	4.00	0.94	ดี
4	โรงเรียนมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.43	1.53	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.73	0.85	ดี

จากตาราง ที่ 4.7 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงาน โดยภาพรวมมีระดับคุณภาพดี

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่า ข้อ 4 โรงเรียนมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับคุณภาพปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 4.8 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายข้อ

ที่	การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
5	ครูที่ปรึกษามีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.82	0.77	ดี
6	ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียน	3.57	1.03	ดี
7	ครูที่ปรึกษามีการคัดกรองนักเรียน	3.64	0.99	ดี
8	ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งเสริมพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรม โฮมรูม	3.71	1.24	ดี
9	ครูที่ศึกษาส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้วยการประชุมผู้ ปกครอง	3.68	1.33	ดี
10	ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่ หลากหลาย	3.68	1.02	ดี
11	ครูที่ปรึกษามีการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน	3.46	1.04	ปานกลาง
12	ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ	3.39	1.31	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.62	0.94	ดี

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวม มีระดับคุณภาพดี

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 11 ครูที่ปรึกษามีการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน และข้อ 12 ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ มีระดับคุณภาพปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับคุณภาพดี

ตารางที่ 4.9 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายชื่อ

ที่	การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
13	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.61	1.03	ดี
14	โรงเรียนมีการนิเทศการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.68	0.86	ดี
15	โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.82	1.12	ดี
	รวมเฉลี่ย	3.70	0.93	ดี

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา โดยภาพรวมและรายชื่อทุกชื่อมีระดับคุณภาพดี

2.3 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบ และจำแนกรายองค์ประกอบ ปรากฏดังตารางที่ 4.10 – 4.13

ตารางที่ 4.10 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน เป็นรายองค์ประกอบ

ที่	กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
1	การจัดองค์กร โครงสร้างบริหารงาน	3.01	0.95	ปานกลาง
2	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.13	0.84	ปานกลาง
3	การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	3.01	1.16	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.05	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพปานกลาง

ตารางที่ 4.11 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ
 ดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่
 ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานเป็นรายชื่อ

ที่	การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณภาพ
1	โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ	3.45	1.01	ปานกลาง
2	โรงเรียนมีแผนโครงการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ	3.25	1.13	ปานกลาง
3	โรงเรียนมีปฏิทินปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ชัดเจน	2.80	1.22	ปานกลาง
4	โรงเรียนมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.55	1.13	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.01	0.95	ปานกลาง

จากตาราง ที่ 4.11 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 ของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการ
 บริหารงาน โดยภาพรวมและรายชื่อทุกข้อมีระดับคุณภาพปานกลาง

ตารางที่ 4.12 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายข้อ

ที่	การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
5	ครูที่ปรึกษามีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.43	1.03	ปานกลาง
6	ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียน	2.85	0.95	ปานกลาง
7	ครูที่ปรึกษามีการคัดกรองนักเรียน	3.28	0.88	ปานกลาง
8	ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งเสริมพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมโฮมรูม	3.23	0.97	ปานกลาง
9	ครูที่ปรึกษาส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้วยการประชุมผู้ปกครอง	3.10	1.26	ปานกลาง
10	ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย	3.23	1.00	ปานกลาง
11	ครูที่ปรึกษามีการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน	3.23	1.14	ปานกลาง
12	ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ	2.73	0.93	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.13	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้อ มีระดับคุณภาพปานกลาง

ตารางที่ 4.13 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายชื่อ

ที่	การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
13	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.98	1.12	ปานกลาง
14	โรงเรียนมีการนิเทศการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.05	1.25	ปานกลาง
15	โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.00	1.18	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.01	1.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา โดยภาพรวมและรายชื่อทุกข้อ มีระดับคุณภาพปานกลาง

2.4 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบ และจำแนกรายองค์ประกอบ ปรากฏดังตารางที่ 4.14 – 4.17

ตารางที่ 4.14 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน เป็นรายองค์ประกอบ

ที่	กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณภาพ
1	การจัดองค์กร โครงสร้างบริหารงาน	1.98	0.75	น้อย
2	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.27	0.84	น้อย
3	การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	2.05	0.82	น้อย
	รวมเฉลี่ย	2.10	0.71	น้อย

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ มีระดับคุณภาพน้อย

ตารางที่ 4.15 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงานเป็นรายข้อ

ที่	การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงาน	\bar{X}	S.D	ระดับคุณภาพ
1	โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ	2.17	0.92	น้อย
2	โรงเรียนมีแผนโครงการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ	1.96	0.75	น้อย
3	โรงเรียนมีปฏิทินปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน	1.96	0.75	น้อย
4	โรงเรียนมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.83	1.05	น้อย
	รวมเฉลี่ย	1.98	0.75	น้อย

จากตาราง ที่ 4.15 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงาน โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้อ มีระดับคุณภาพน้อย

ตารางที่ 4.16 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการ
 ดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน
 องค์กรประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายชื่อ

ที่	การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณภาพ
5	ครูที่ปรึกษามีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.29	0.95	น้อย
6	ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียน	2.33	1.00	น้อย
7	ครูที่ปรึกษามีการคัดกรองนักเรียน	2.29	0.91	น้อย
8	ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งเสริมพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรม โฮมรูม	2.13	0.85	น้อย
9	ครูที่ศึกษาส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้วยการประชุม ผู้ปกครองนักเรียน	2.42	1.14	น้อย
10	ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่ หลากหลาย	2.21	0.83	น้อย
11	ครูที่ปรึกษามีการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน	2.50	1.10	ปานกลาง
12	ครูที่ศึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ	2.00	0.88	น้อย
รวมเฉลี่ย		2.27	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
 โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์กรประกอบที่ 2 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียน โดยภาพรวม มีระดับคุณภาพน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อ 11 ครูที่ปรึกษามีการป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือ
 นักเรียน มีระดับคุณภาพปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับคุณภาพน้อย

ตารางที่ 4.17 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเป็นรายชื่อ

ที่	การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	\bar{X}	SD	ระดับคุณภาพ
13	โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.08	0.88	น้อย
14	โรงเรียนมีการนิเทศการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.04	0.81	น้อย
15	โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2.04	0.86	น้อย
	รวมเฉลี่ย	2.05	0.82	น้อย

จากตารางที่ 4.17 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน องค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา โดยภาพรวมและรายชื่อทุกข้อ มีระดับคุณภาพน้อย

2.5 การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ขนาดใหญ่ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก ในอำเภอแม่ลาน รวม 3 องค์ประกอบ ปรากฏผลดังตาราง
ที่ 4.18-4.19

ตารางที่ 4.18 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า F เปรียบเทียบระดับคุณภาพของ
กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่
ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน เป็นรายองค์ประกอบ

ที่	การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดใหญ่		ขนาดกลาง		ขนาดเล็ก		One-way ANOVA	
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.	F	Sig
1	การจัดองค์กร โครงสร้างการ บริหารงาน	3.73	0.85	3.01	0.95	1.98	0.75	26.26	.000
2	การดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	3.62	0.94	3.13	0.84	2.27	0.84	15.68	.000
3	การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำ ผลมาปรับปรุงพัฒนา	3.70	0.93	3.01	1.16	2.05	0.82	17.10	.000
	เฉลี่ยรวม	3.68	0.76	3.05	0.86	2.10	0.71	21.85	.001

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนทั้งสามขนาดในอำเภอแม่ลาน ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงนำไปเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่
ปรากฏผลดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน

องค์ประกอบ	ขนาด	\bar{X}	ใหญ่	กลาง	เล็ก
			3.73	3.01	1.98
การจัดองค์กร	ใหญ่	3.73	-	0.72*	1.75*
โครงสร้างการบริหารงาน	กลาง	3.01		-	1.03*
	เล็ก	1.98			-
		\bar{X}	3.62	3.13	2.27
การดำเนินงาน	ใหญ่	3.62	-	0.49	1.35*
ตามระบบการดูแล	กลาง	3.13		-	0.86*
ช่วยเหลือนักเรียน	เล็ก	2.27			-
		\bar{X}	3.70	3.01	2.05
การกำกับ ติดตาม	ใหญ่	3.70	-	0.69*	1.65*
นิเทศ ประเมินผล	กลาง	3.01		-	0.95*
รายงานผลและนำ	เล็ก	2.05			-
ผลมาปรับปรุง					
พัฒนา					
		\bar{X}	3.68	3.05	2.10
รวมทุก	ใหญ่	3.68	-	0.63*	1.58*
องค์ประกอบ	กลาง	3.05		-	0.95*
	เล็ก	2.10			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมและองค์ประกอบด้านการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารงาน และการกำกับติดตามนิเทศประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลานแตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบด้านการดำเนินงานตาม

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับคุณภาพแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ แต่โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับคุณภาพไม่แตกต่างกัน

2.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาจำแนกรายของค์ประกอบ เรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย ได้ดังนี้

2.6.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ 1 การจัดองค์กรโครงสร้างการบริหารงาน

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1) โรงเรียนยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน (8 คน)	1) ควรให้มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (12 คน)
2) โรงเรียนยังไม่มีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (6 คน)	2) ควรจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมัธยมศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษา เพราะนักเรียนในระดับประถมศึกษาไม่มีปัญหา (6 คน)
3) ไม่ได้จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นโครงการ (4 คน)	3) ควรให้ทำงานตามโครงการที่ชัดเจน (4 คน)
4) บุคลากรมีน้อย ไม่สามารถแยกดำเนินงานเป็นโครงสร้างได้ (3 คน)	
5) ไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (2 คน)	

**2.6.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ 2 การดำเนินงานตาม
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1) จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบมีน้อย(12 คน)	1) แต่งตั้งบุคลากรมาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้มีภาระกิจเฉพาะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (7 คน)
2) บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระกิจมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำงานได้ล่าช้า (10 คน)	2) ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดการให้เพียงพอ (5 คน)
3) การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง (6 คน)	3) จัดอบรมให้มีความรู้แก่บุคลากร (4 คน)
4) ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ไม่ปลอดภัยในการไปเยี่ยมบ้านนักเรียน (3 คน)	4) ลดภาระงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานลงบางส่วน (4 คน)
5) บุคลากรไม่มีความรู้ในด้านนี้โดยเฉพาะ (2 คน)	5) ควรจัดให้มีการฝึกซ้อมหรืออบรมกับครูตลอด 24 ชั่วโมง (3 คน)
6) งบประมาณในการดำเนินงานมีจำกัด (2 คน)	6) ให้เอาแนวทางปฏิบัติมาเสนอต่อที่ประชุม (2 คน)
7) ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหา (2 คน)	7) อบรมหรือบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้โดยเฉพาะมาปฏิบัติงาน (2 คน)
8) มีความยุ่งยากในการใช้ภาษาสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นมุสลิม (1 คน)	8) ควรให้มีครูที่ปรึกษารับผิดชอบนักเรียนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน (1 คน)
9) ผู้ปกครองไม่ค่อยดูแลนักเรียน (1 คน)	
10) ครูรับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างหมู่บ้าน ทำให้ยุ่งยากกับการปฏิบัติงาน (1 คน)	

**2.6.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ 3 การกำกับติดตาม นิเทศ
ประเมินรายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา**

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1) ไม่ค่อยมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (8 คน)	1) ควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง (4 คน)
2) ผู้บริหารกำกับนิเทศ ไม่ต่อเนื่อง (5 คน)	2) ผู้บริหารควรสนใจในการติดตามนิเทศสม่ำเสมอ (3 คน)
3) ผู้กำกับนิเทศ มีเวลาในการดำเนินงานน้อย (2 คน)	3) ควรแต่งตั้งผู้กำกับนิเทศที่มีภาระกิจไม่ซ้ำซ้อน (2 คน)
4) ผู้นิเทศไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้องชัดเจน (1 คน)	4) ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (1 คน)

ตอนที่ 3 ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อค้นพบได้ ดังนี้

3.1 ครูที่ศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานมีความเห็นว่าระดับของคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับคุณภาพดี โรงเรียนขนาดกลางมีระดับคุณภาพปานกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับคุณภาพน้อย

3.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน พบว่า ระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางมีระดับคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

3.3 ปัญหาที่สำคัญของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน ได้แก่ โรงเรียนยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบมีน้อยและไม่ค่อยมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและข้อเสนอแนะที่สำคัญของ

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน ได้แก่ ควรให้มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง แต่งตั้งบุคลากรมาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีภารกิจเฉพาะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน มีขั้นตอน ดังนี้ คือ

1.2.1 กำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 126 คน

1.2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียนด้วยการเทียบบัญชีรายชื่อครู จำนวน 92 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางสำเร็จรูปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร็จซีและมอร์แกน

1.2.3 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 ที่มีต่อระดับคุณภาพกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาที่

ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2547 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้ดำเนินการสร้างการสร้างตามขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา ค้นคว้าอิสระเป็นผู้ให้คำปรึกษา จากนั้นได้นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำเครื่องมือไปตรวจสอบพิจารณาหาความตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ไปวิเคราะห์ด้วยค่าดัชนี IOC จากนั้นได้นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอีกครั้ง แล้วจึงนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน คือ กำหนดรหัสเครื่องมือสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จากนั้นได้จัดส่งเครื่องมือ โดยจัดส่งและจัดเก็บด้วยตนเองแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 92 ฉบับ จากแบบสอบถามทั้งหมด 92 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่จัดส่ง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล โดยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืน จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าเอฟ และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 คือ ปัญหาและข้อเสนอแนะใช้การแจกแจงความถี่

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปเป็นสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1.3.1 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ มีระดับคุณภาพปานกลาง

1.3.2 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ มีระดับคุณภาพดี

1.3.3 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ มีระดับคุณภาพปานกลาง

1.3.4 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพน้อย

1.3.5 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและองค์ประกอบด้านการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารงานและการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา โรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กแตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบด้านการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีระดับคุณภาพแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ แต่โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับคุณภาพไม่แตกต่างกัน

1.3.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ปัญหาที่สำคัญของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน ได้แก่ โรงเรียนยังไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบมีน้อย และไม่ค่อยมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรให้มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง แต่งตั้งบุคลากรมาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีการกิจเฉพาะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยที่พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพปานกลางอาจเนื่องมาจากนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเริ่มมีการประกาศใช้อย่างชัดเจนในปีการศึกษา 2546 ที่ผ่านมา การดำเนินการต่างๆ ยังไม่ค่อยมีระบบ การให้ความรู้แก่คณะครูที่ปรึกษายังมีไม่เพียงพอ การสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการดำเนินงานยังทำได้ไม่มากเห็นได้จากที่ครูส่วนหนึ่งเห็นว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรดำเนินการในระดับมัธยมศึกษาเท่านั้นเนื่องจากไม่เข้าใจถึงขอบเขตของงานที่แท้จริงซึ่งสอดคล้องกับการที่หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2544: 4) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป.: 3-4) และ กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.: 7) ได้นำเสนอปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการ

ดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าขึ้นอยู่กับความตระหนัก ความพร้อมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งความรู้ ทักษะและการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า การศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแสดงให้เห็นว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานและพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มากนักควรที่จะมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีคุณภาพให้มากขึ้นเพราะจะทำให้บุคลากรได้ศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้พัฒนาได้ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 5) ด้านบุคลากรที่ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและครูต้องมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพดี และมีระดับคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กนั้น อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีจำนวนบุคลากรมากกว่า มีงบประมาณมากกว่า มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จำนวนบุคลากรที่มีมากกว่าทำให้ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีภาระงานพิเศษไม่ซ้ำซ้อน สามารถจัดแบ่งให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ได้ครบถ้วน อีกทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่มักได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนนำร่องในเรื่องต่างๆ มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีโอกาสส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมในระดับจังหวัด หรือระดับเขตพื้นที่มากกว่า ทำให้บุคลากรสามารถดำเนินงานพิเศษได้ดีกว่าบุคลากรในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กในหลายๆ งาน ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2544: 4) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป.: 3-4) และกาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.:7) ได้นำเสนอไว้เช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดองค์กรโครงสร้างบริหารงาน และการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนาสูงกว่าการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเล็กน้อย กระบวนการดำเนินงานมีระบบที่ชัดเจนเริ่มจากการวางแผนในระดับดี การดำเนินการในระดับดี การกำกับติดตามนิเทศในระดับดี การนำผลการประเมินมาพัฒนางานในระดับดี เป็นวงจรคุณภาพ PDCA ที่

สอดคล้องกันทำให้สามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวการบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 5) ที่ต้องยึดขั้นตอนของระบบคุณภาพ PDCA ในการดำเนินงาน

2.3 จากผลการวิจัยที่พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพ ปานกลาง มีระดับคุณภาพต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กนั้น อาจ เนื่องจากโรงเรียนขนาดกลางจะมีความพร้อมในด้านต่างๆ อยู่ในระดับกลางๆ ไม่ว่าจะเป็น บุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ ครูในโรงเรียนขนาดกลางจะมีภาระงาน ซ้ำซ้อนมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และมักได้รับคัดเลือกเข้ารับการอบรมหรือประชุม ปฏิบัติการในระดับจังหวัดหรือระดับเขตพื้นที่น้อยกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ทำให้บุคลากรใน โรงเรียนขนาดกลางสามารถปฏิบัติงานพิเศษได้ผลน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในหลายๆ งาน

ค่าเฉลี่ยของระดับคุณภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดกลางต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่เล็กน้อยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจ เนื่องจากเหตุผลสำคัญที่ พบว่า โรงเรียนขนาดกลางให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานและการกำกับติดตาม นิเทศประเมินผล รายงานผล และนำผลมาปรับปรุงพัฒนา แม้ว่าโรงเรียนจะมีความตื่นตัวพยายาม ดำเนินการในด้านกรดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่มีการบริหารงานเชิง ระบบน้อย การศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบยังทำได้ปานกลางค่อนข้างน้อย จึงส่งผล ให้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 5) ที่ต้องยึดขั้นตอนระบบคุณภาพให้การวางแผนเป็นหลักสำคัญจึงจะทำให้งานมีประสิทธิภาพสูง

2.4 จากผลการวิจัยที่พบว่ากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่ลาน โดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบมีระดับคุณภาพน้อย และมีระดับคุณภาพต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางนั้น อาจเนื่องจากความ จำกัดในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ที่โรงเรียนขนาดเล็กได้รับ จัดสรรน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมาก โรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนมีบุคลากรครูไม่ ครบตามจำนวนห้องเรียน ครูหนึ่งคนอาจจำเป็นต้องดูแลนักเรียนสองห้องเรียนหรือมากกว่า ครูมี ภาระงานซ้ำซ้อนกว่ามีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือร่วมประชุมสัมมนาต่างๆ น้อยกว่าครูใน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่เนื่องจากไม่มีบุคลากรที่จะสอนหรือดูแลนักเรียนแทน ทำให้

บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถปฏิบัติงานพิเศษได้ผลน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางในหลายๆ งาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กให้ความสำคัญกับการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานน้อยกว่าองค์ประกอบอื่นๆ โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยและพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดำเนินการได้ต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 1.83) แผนงานโครงการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็มีความชัดเจนน้อย ปฏิทินปฏิบัติงานก็มีความชัดเจนน้อย แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานเชิงระบบของโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ประสิทธิภาพโดยรวมลดน้อยไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 5) ที่ต้องยึดขั้นตอนระบบคุณภาพให้การวางแผนเป็นหลักสำคัญจึงจะทำให้ทำงานมีประสิทธิภาพสูง

2.5 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กโดยใช้ค่าเอฟในการวิเคราะห์หาค่าทางสถิตินั้น พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกขนาด สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีระดับคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่างกัน” ซึ่งเป็นสมมติฐานที่มาจากที่มาจากพื้นฐานประสบการณ์ในการทำงานที่พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมักมีจำนวนบุคลากรต่างกัน ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่างกัน ได้รับการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ต่างกัน และมักมีประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการที่ต่างกันอันเนื่องมาจากเหตุผลด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2544: 4) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป.: 3-4) และกาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป.:7) ได้นำเสนอไว้เช่นกัน

2.6 มีปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนค่อนข้างหลากหลาย หลายปัญหาสะท้อนให้เห็นความไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานหลายปัญหาสะท้อนให้เห็นความไม่พร้อมในด้านบุคลากร งบประมาณและอื่นๆ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่งประกาศนโยบาย บุคลากรยังจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอีกมาก อีกทั้งยังเนื่องมาจากธรรมชาติของโรงเรียนขนาดต่างๆ ที่มีความพร้อมของทรัพยากรทางการบริหาร

การศึกษาไม่เท่ากัน ความขาดแคลนทรัพยากรทางการบริหารการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ จะส่งผลทางด้านลบถึงคุณภาพการดำเนินงานต่างอย่างชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานโดยภาพรวมและทุกองค์ประกอบ มีระดับคุณภาพปานกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับคุณภาพดี โรงเรียนขนาดกลางมีระดับคุณภาพปานกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับคุณภาพน้อย จึงควรมีการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน โดยเร็วที่สุด ดังนี้

3.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ควรได้จัดให้มีการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานโดยเร็ว โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีระดับคุณภาพการดำเนินงานน้อย โดยควรจัดให้มีคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือเป็นการเฉพาะ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อฝึกทักษะการปฏิบัติงานที่จำเป็นให้แก่ครูที่ปรึกษา จัดหาวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอและมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 โรงเรียนต้นแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ อำเภอแม่ลานควรได้มีส่วนช่วยให้มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลานโดยเร็ว โดยควรประสานงานให้มีการจัดอบรมให้ มีความรู้แก่บุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อฝึกทักษะการปฏิบัติงาน ที่จำเป็นให้แก่ครูที่ปรึกษา ประสานงานให้มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณสนับสนุนจาก ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือนิเทศ ติดตาม ตามความต้องการของโรงเรียน และช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนของทุกโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน ควรดำเนินการ ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเร็ว โดยควรชำระ รักษาการดำเนินงานที่มีระดับคุณภาพที่ดีและพยายามพัฒนาให้มีระดับคุณภาพดีเยี่ยม และควร ปรับปรุงการดำเนินงานที่มีระดับคุณภาพน้อยและปานกลาง ให้มีระดับคุณภาพดีและดีเยี่ยมต่อไป

โดยควรเร่งสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคน ให้มีการปรับปรุงพัฒนางานเป็นทีมทั้งโรงเรียน บริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร PDCA บริหารให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเข้าสู่ระบบงานปกติที่มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนและประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนให้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนต่างๆ มีการดำเนินการด้าน การศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยกว่าการดำเนินการ ด้านอื่นๆ ทุกด้านจึงควรที่จะปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้นเพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

3.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแม่ลานทุกโรงเรียน ควรวิจัยเชิงพัฒนาเกี่ยวกับการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายโรงเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 ควรจัดให้มีการวิจัยเชิง คุณภาพ หรือวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพของนักเรียน หรือปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัด

3.2.3 โรงเรียนต้นแบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ อำเภอแม่ลาน ควรดำเนินการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนใน อำเภอแม่ลานได้มีการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างต่อเนื่องยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต (2546) *คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนสำหรับครู* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- กรมสุขภาพจิตและสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546) *คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 2* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์กรสงเคราะห์ทหาร
ผ่านศึก
- กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษา (2546) *คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 3 – ช่วงชั้นที่ 4* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (ม.ป.ป) *การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน* ยะลา
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2
- กระทรวงศึกษาธิการ (2542) *นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
- _____. (2544) *แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2546) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ
พ.ศ. 2545* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 (ม.ป.ป) *เอกสารความรู้และฝึกปฏิบัติระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ช่วงชั้นที่ 1-4)* ยะลา
สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ
(2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เขียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- ดารณี ศักดิ์ศิริพล (2543) “รายงานผลการวิจัยการสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร” *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*
1, 4 (กันยายน-ธันวาคม)

- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงค์ (2545) เอกสารคำสอนระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3
ปัตตานี ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
- มาลินี จันทระจตุ (2547, 4 ธันวาคม) พัฒนาการอำเภอแม่ลาน สัมภาษณ์โดยถนนอมรินทร์ อนุน้อย
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
- ลลิตา ตันติวัฒน์ (2547) “กรณีศึกษา พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนวิทยาราชภัฏรังสรรค์ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตร สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยบูรพา (ออนไลน์)
สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 21 ตุลาคม 2547 จาก <http://index.dc.thailis.uni.net.th:80001>
- วิชาญ สุจริต (2546) รายงานการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์สายใยรักเพื่อ
แก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา ปัตตานี
โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา
- สถาบันวิจัยและพัฒนาความรู้ (2545) การประเมินทบทวน กรุงเทพมหานคร สถาบันวิจัยและ
พัฒนาการเรียนรู้
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)
กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิก
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่ลาน (2546) คลังข้อมูลสาธารณสุขปี 2546 ปัตตานี สำนักงาน
สาธารณสุขอำเภอแม่ลาน
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ (2547) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษา สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544) คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแล
และช่วยเหลือนักเรียน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- อุไร จักษ์ตรีมงคล (2545) “รายงานการวิจัยการพัฒนาโครงสร้างเขาวน อารมณ์ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรินญาณีพนธ์การศึกษาคุณธิ์บัณฑิต สาขาวิชาการทดสอบและ
วัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ 3, 2
(มกราคม – เมษายน 2545) 102-103
- อำเภอแม่ลาน (2547) “แบบสำรวจข้อมูลประชากร จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2547” (จุลสาร)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ คุณเทพกร พิทยาภินันท์
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ 8 ประจำเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
2. ชื่อ คุณอินทรา หิรัญสาย
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ 8 ประจำเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
3. ชื่อ คุณสมศรี ผ่องใส
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ 7 ประจำเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล

โรงเรียนแม่ลานวิทยา
อำเภอแม่ลาน
จังหวัดปัตตานี 94180

วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางฉนวนมทรัพย์ นูนน้อย ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนแม่ลานวิทยา จังหวัดปัตตานี กำลังศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และกำลังดำเนินงานค้นคว้าอิสระ โดยจัดทำกรวิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ในการนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฯ โดยตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) รายละเอียดดังแบบสอบถามและแบบฟอร์มที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางฉนวนมทรัพย์ นูนน้อย)

ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนแม่ลานวิทยา

หมายเหตุ ข้าพเจ้าจะมารับคืนด้วยตนเอง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2548 และขออนุญาตกล่าวอ้างชื่อของท่าน
ในรายงานการวิจัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้วย

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

ตารางการวิเคราะห์หาค่า IOC

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
อำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

ข้อความที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3	$\frac{\Sigma R}{N}$	IOC
1	+1	+1	+1	1.00	1.00
2	+1	+1	+1	1.00	1.00
3	+1	+1	+1	1.00	1.00
4	+1	+1	+1	1.00	1.00
5	+1	+1	+1	1.00	1.00
6	+1	+1	+1	1.00	1.00
7	+1	+1	+1	1.00	1.00
8	+1	+1	+1	1.00	1.00
9	+1	+1	+1	1.00	1.00
10	+1	+1	+1	1.00	1.00
11	+1	+1	+1	1.00	1.00
12	+1	+1	+1	1.00	1.00
13	+1	+1	+1	1.00	1.00
14	+1	+1	+1	1.00	1.00
15	+1	+1	+1	1.00	1.00

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอแม่ลาน เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับการ
การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงาน ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับกระบวนการ
ดำเนินงานตามระบบ และส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการกำกับ ติดตาม นิเทศ
ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการ
ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนของผู้ตอบ
แบบสอบถาม

2. การวิจัยครั้งนี้มิได้เป็นการประเมินเพื่อตัดสินว่าผลการดำเนินงานของโรงเรียนของ
ท่านอยู่ในระดับใด แต่เป็นการวิจัยเพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาพัฒนาดำเนินงานต่อไป

3. คำตอบของท่านมีคุณค่าต่อการวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ขอความกรุณาตอบทุกข้อ
ตามความคิดเห็นของท่านโดยอิสระ

ตอนที่ 1

- คำแนะนำ โปรดอ่านแบบสอบถาม และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านว่า โรงเรียนของท่านมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรายการต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด เพียงระดับคุณภาพเดียวในแต่ละข้อ โดยได้กำหนดระดับคุณภาพไว้ดังนี้
- ระดับ 1 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติ
 - ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพน้อย
 - ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพปานกลาง
 - ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพดี
 - ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติได้ระดับคุณภาพดีเยี่ยม

ส่วนที่ 1 การจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร

1. โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ
 - ระดับ 1 ไม่มีการจัดองค์กร โครงสร้างใดๆ
 - ระดับ 2 มีโครงสร้างการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - ระดับ 3 มีระดับ 2 และมีคณะกรรมการดำเนินงาน
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีคณะกรรมการดำเนินงานครบ 3 ชุด ทั้งชุดอำนวยการชุดประสานงาน และชุดปฏิบัติการ
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และคณะกรรมการทุกชุด ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนมีแผน / โครงการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ
 - ระดับ 1 ไม่มีแผน / โครงการ
 - ระดับ 2 มีแผน / โครงการ แต่ไม่หลากหลาย
 - ระดับ 3 มีแผน / โครงการที่หลากหลาย
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการปฏิบัติจริงตามแผน
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และมีการสรุปรายงาน

3. โรงเรียนมีปฏิทินปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน
- ระดับ 1 ไม่มีปฏิทินปฏิบัติงาน
 - ระดับ 2 มีปฏิทินปฏิบัติงาน แต่มีองค์ประกอบไม่สมบูรณ์
 - ระดับ 3 มีปฏิทินปฏิบัติงานที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ทั้งลำดับเวลาที่ปฏิบัติ รายการปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติ
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการปฏิบัติจริงตามปฏิทิน
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และมีการสรุปรายงาน
4. โรงเรียนมีการศึกษาวิจัยและพัฒนากิจการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - ระดับ 2 มีการศึกษาวิจัย แต่ยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์
 - ระดับ 3 มีการศึกษาวิจัยแล้วเสร็จสมบูรณ์ แต่ยังไม่ได้นำผลไปใช้ในการพัฒนา
 - ระดับ 4 มีการศึกษาวิจัยแล้วเสร็จสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องยั่งยืน

ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5. ครูที่ปรึกษามีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- ระดับ 1 ไม่ได้ปฏิบัติ
 - ระดับ 2 มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - ระดับ 3 มีระดับ 2 และมีการวิเคราะห์ข้อมูลรายบุคคล
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการสรุปผล
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และมีการนำผลไปใช้
6. ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน
 - ระดับ 2 เยี่ยมบ้านนักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 70
 - ระดับ 3 เยี่ยมบ้านนักเรียนร้อยละ 71-80
 - ระดับ 4 เยี่ยมบ้านนักเรียนร้อยละ 81-90
 - ระดับ 5 เยี่ยมบ้านนักเรียนร้อยละ 91 ขึ้นไป

7. ครูที่ปรึกษามีการคัดกรองนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีการคัดกรองนักเรียน
 - ระดับ 2 มีเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน
 - ระดับ 3 มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์
 - ระดับ 4 มีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียน
 - ระดับ 5 นำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัดทำเป็นสารสนเทศ
8. ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม
- ระดับ 1 ไม่มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม
 - ระดับ 2 ครูส่วนใหญ่มีแผนและจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ไม่มีการบันทึก
 - ระดับ 3 ครูส่วนใหญ่มีแผนและจัดกิจกรรมโฮมรูม และมีการบันทึกเป็นบางครั้ง
 - ระดับ 4 ครูส่วนใหญ่มีแผนและจัดกิจกรรมโฮมรูม และมีการบันทึกเป็นส่วนมาก
 - ระดับ 5 ครูส่วนใหญ่มีแผนและจัดกิจกรรมโฮมรูม และบันทึกทุกครั้ง
9. ครูที่ปรึกษาส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีการประชุม
 - ระดับ 2 ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมน้อยกว่าร้อยละ 70
 - ระดับ 3 ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุม ร้อยละ 71-80
 - ระดับ 4 ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุม ร้อยละ 81-90
 - ระดับ 5 ผู้ปกครองเข้าร่วมประชุม ร้อยละ 91 ขึ้นไป
10. ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย
- ระดับ 1 ไม่มีการจัด
 - ระดับ 2 มีแผน / โครงการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
 - ระดับ 3 มีระดับ 2 และมีการปฏิบัติตามแผน
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการสรุปรายงาน
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และมีการติดตามความคงอยู่ของพฤติกรรม
11. ครูที่ปรึกษามีการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือ
 - ระดับ 2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ได้รับการช่วยเหลือร้อยละ 70
 - ระดับ 3 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ได้รับการช่วยเหลือร้อยละ 71-80
 - ระดับ 4 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ได้รับการช่วยเหลือร้อยละ 81-90
 - ระดับ 5 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ได้รับการช่วยเหลือร้อยละ 91 ขึ้นไป

12. ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมี
เครือข่ายสหวิชาชีพ
- ระดับ 1 ไม่มีการส่งต่อ
 - ระดับ 2 มีเครือข่ายการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
 - ระดับ 3 มีการส่งต่อภายในพร้อมข้อมูลการช่วยเหลือเบื้องต้นและรายงานผล
 - ระดับ 4 มีคณะกรรมการเครือข่ายสหวิชาชีพทั้งในและนอกชุมชน
 - ระดับ 5 คณะกรรมการเครือข่ายสหวิชาชีพดำเนินงานและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 3 การกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล รายงานผลและนำผลมาปรับปรุงพัฒนา

13. โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีแผนการดำเนินงาน
 - ระดับ 2 มีแผนการดำเนินงาน
 - ระดับ 3 มีระดับ 2 และมีการดำเนินงานตามแผน
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการรายงานผลการกำกับติดตาม
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และนำผลมาปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
14. โรงเรียนมีการนิเทศการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีแผนการดำเนินงาน
 - ระดับ 2 มีแผนการดำเนินงาน
 - ระดับ 3 มีระดับ 2 และมีการดำเนินงานตามแผน
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการรายงานผลการนิเทศ
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และนำผลมาปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
15. โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ระดับ 1 ไม่มีแผนการดำเนินงาน
 - ระดับ 2 มีแผนการดำเนินงาน
 - ระดับ 3 มีระดับ 2 และมีการดำเนินงานตามแผน
 - ระดับ 4 มีระดับ 3 และมีการรายงานผลการประเมิน
 - ระดับ 5 มีระดับ 4 และนำผลการประเมินมาปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนที่ 3 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

ปัญหาที่พบ	ข้อเสนอแนะ
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอบคุณทุกท่านในความร่วมมือ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางธนอมทรัพย์ นุญน้อย
วัน เดือน ปีเกิด	24 พฤษภาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ.(ศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2524
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนแม่ลานวิทยา อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสถานศึกษา